

שורש החורבן - שלא ברכו בתורה תחילה

לבניינה של תורה

מו"ר ראש הישיבה - הרב ברוך ויזר

1. ירמיהו פרק ט' פס' י"א- י"ב
 מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מפלי עבר.
 ויאמר ה' על עזבם את תורתיו אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה.
2. נדרים פ"א ע"א
 דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתיו וגו' היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתורה תחלה
3. מהר"ל חידושי אגדות לנדרים

נותן להם התורה הוא הת"ת. }ודבר זה הוא סבה
 לאשר אבדה הארץ כי הוא חטא הראשונה והוסרה
 בראשון מן הש"י הוא דבר זה, כי הוא קודם כל
 חטא שאינו דבק בו יתברך במה שהשפיע את התורה,
 ולכך אין הסרה שהיא קודם זה. וידוע כי החטא
 שהוא הסרה ראשונה מן השם יתברך גורם הסרה
 אחרת עד שיבא אל הסרה גמורה, כי עבירה גוררת
 עבירה לגמרי.

4. ר"ן, שם
 שאין מברכים בתורה תחלה. תחילת עסקם בכל יום דהיינו לעסוק בדברי תורה והערב נא ואשר בחר:
 דבר זה נשאל לחכמים וכו' ולא פירשוהו. מדכתי' ויאמר ה' על עזבם את תורתיו מכלל דליכא דידע להדורי
 טעמא אלא קודשא בריך הוא בלחוד ומצאתי במגילת סתרים של ה"ר יונה ז"ל דקרא הכי דייק דעל שלא ברכו
 בתורה תחילה אבדה הארץ דאם איתא על עזבם את תורתיו כפשטא משמע שעזבו את התורה ולא היו עוסקין בה
 כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פירשוהו והלא דבר גלוי היה וקל לפרש אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד
 ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ עד שפרשו הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב שלא היו
 מברכין בתורה תחלה כלומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עליה שלא היו עוסקים בה
 לשמה ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה והיינו לא הלכו בה כלומר בכונתה ולשמה אלו דברי הרב החסיד ז"ל והם
 נאים ראויין למי שאמרם:

ועוד יש לך להבין, כי אין עצם התורה במה שמצות של תורה הם משפטים צדיקים והם אמת וישרים, כי לא זה עצם התורה רק כי עצם במה שהמשפטים והחקים הם משפטי הש"י אשר נתן וסדר, ולפיכך מה שלא ברכו תחלה שנתן תורה כאלו היו למודם התורה בשביל שהם משפטים שהם אמת, וזה אינו, כי העיקר ג"כ במה שהיא משפטי

הש"י שסדר הוא, ולכך כאשר לא ברכו בתורה תחילה תחילה נקרא זה ולא הלכו בה, דהיינו שלא הלכו בעצם התורה כפי מה שהוא וזה שהיה גורם הסרה אחרת עד שאבדה הארץ.

צדקתם בדבריכם מאוד } והנה באמת לא שייך מחלוקת אלא בדבר הלכה. וגם בזה רק בנוגע למעשה איך לעשות, אבל בעצם תוכן הענין לא שייך מחלוקת, כאמרם ז"ל אלו ואלו דברי אלק' חיים. פירושו, דשתי הדעות — שני מבטים אמת, ושניהם אמת. למשל, אם נקח גליון של ניר, והאחד יראנו אך מצד עביו, וצד השטחי נסתיר ממנו, והשני יראנו אך מצד השטחי, הלא תפרוץ מחלוקת ביניהם אם הניר הוא שטחי או חד, וכל אחד ואחד ידמה בשכלו כי חברו טועה לגמרי. ואיך הוא באמת? שניהם רואים אותו הגליון עצמו, אך משני מבטים, היינו משני צדדים. וגם זוהי בחינת מה שהזכרת במכתבך במחלוקת בית שמאי ובית הלל, דלעתיד לבא תהי' הלכה כבית שמאי, כי לעתיד לבא יהי' המבט להלכה בבחינת מדת הדין, ושניהם דברי אלק' חיים, וגדר מחלוקתם, דכל אחד ראה את האמת מצד בחינת מדתו בעבודת ה', ועי' מה שכתב בזה אא"ז הגרי"ס זצ"ל באור ישראל סי' כ"ח.

והנה מפורש בתקוני זהר דבעניני אגדה וקבלה לא שייך מהלכות. והביאור הוא כנ"ל, משום דשני המבטים אמת כל אחד בבחינתו, ואינו